

ETINED

Time for change

Etika

Transparenca

Integriteti

ETINED Platforma e Këshillit të Evropës për Etikë, Transparencë dhe Integritet në Arsim

Maria Golubeva, Valts Kaniņš

Vëllimi 4
Kodet e sjelljes
për mësime dhënësit në Evropë
Një studim i sfondit

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

ETINED
Platforma e
Këshillit të Evropës
për Etikë,
Transparencë dhe
Integritet në Arsim

Vëllimi 4 - Kodet e sjelljes për
mësimdhënësit në Evropë
Një studim i sfondit

Maria Golubeva, Valts Kaniņš

Edicioni francez:
*Code de conduite
pour les enseignants en Europe*
ISBN 978-92-871-8417-7

*Opinionet e shprehura në këtë punim janë
përgjegjësi e autorit/autorëve dhe nuk
reflektojnë domosdoshmërisht politikën
zyrtare të Këshillit të Evropës.*

Të gjitha të drejtat e rezervuara. Asnjë pjesë e
këtij botimi nuk mund të përkthehet,
riprodhohet ose transmetohet, në asnjë
formë ose me çfarëdo mënyre, elektronike
(CD-Rom, Internet, etj.) ose mekanik, duke
përfshirë fotokopjimin, regjistrimin ose
ndonjë sistem të ruajtjes ose rikthimit të
informacionit, pa lejen paraprake me shkrim
nga Drejtoria e Komunikimit (F-67075
Strasbourg Cedex ose publishing@coe.int).

Dizajni dhe faqosja e kopertinës:
Departamenti i Prodhimit të Dokumenteve
dhe Publikimeve (SPDP),
Fotot e Këshillit
të Evropës:
Shutterstock

Botimet e Këshillit të Evropës
F-67075 Strasbourg Cedex
<http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-8413-9
© Këshilli i Evropës, Shtator 2017,
shtypur në Këshillin e Evropës

Përmbajtja

PËRMBLEDHJA EKZEKUTIVE	7
1. HYRJE DHE SFONDI	9
2. OBJEKTIVAT DHE METODOLOGJIA E STUDIMIT	13
3. SHQYRTIMI I KODEVE TË SJELLJES/ETIKËS PËR MËSIMDHËNËSIT NË EVROPË	15
4. PRAKTIKAT E MIRA	33
5. SFIDAT DHE HENDEKËT	37
6. MËSIMET E NXJERRA DHE REKOMANDIMET	39
7. PËRFUNDIME	43

Përmbledhje ekzekutive

Ky studim ofron një pasqyrë të situatës aktuale në Evropë në lidhje me përdorimin, zbatimin dhe ndikimin e mundshëm të kodeve të sjelljes për mësimdhënësit e shkollave.

Kodet e sjelljes janë instrumente që formulojnë parime pozitive etike për profesionin dhe japin udhëzime specifike mbi sjelljen dhe praktikën që priten nga mësimdhënësit. Disa vende në Evropë kanë shumë përvojë në zbatimin e kodeve të tilla; në vende të tjera kodet e sjelljes për mësimdhënësit janë ende të reja ose ende nuk janë futur. Aktualisht, kodet e sjelljes për mësimdhënësit ekzistojnë në nivel kombëtar në të paktën 19 vende që janë palë në Konventën Kulturore Evropiane. Në disa vende, kodet zhvillohen dhe miratohen në nivel qeveritar, por në një numër vendesh ato prodhohen nga organe profesionale të mësimdhënësve dhe edukatorë të tjerë.

Korniza e politikave për zbatimin, monitorimin dhe veprimet e mundshme disiplinore të bazuara në kod, ndryshon në masë të madhe mes vendeve. Në vendet ku kanë më së shumti ndikim, kodet dhe masat e ndërlidhura të zbatimit udhëzojnë, mbështesin dhe socializojnë profesionalisht mësimdhënësit. Në veçanti, ata ndihmojnë për t'i futur mësimdhënësit e rinj në profesion dhe për t'i inkurajuar që të respektojnë standardet më të larta profesionale dhe të përkushtohen në misionin e tyre. Kodet përdoren gjithashtu si mjet për t'ua komunikuar standardet e profesionit palëve të tjera kyçe të interesit - nxënësit, prindërit e tyre dhe shoqëria në përgjithësi. Kodet gjithashtu adresojnë marrëdhënien mes mësimdhënësve dhe këtyre palëve të interesit.

Zbatimi i suksesshëm i kodeve të sjelljes varet ngushtë nga metodat e zhvillimit dhe shpërndarjes së kodeve dhe masës në të cilën ato janë përshtatur për përvojat reale dhe rrethanat e profesionit të mësimdhënies. Faktorët që përcaktojnë ndikimin e kodit përfshijnë: (a) përfshirjen e palëve të interesit në zhvillimin e kodit, (b) integrimin e aktiviteteve të shpërndarjes në arsimin, trajnimin dhe shqyrtimin profesional të mësimdhënësve, (c) organizimin e punëtorive praktike dhe seminareve për mësimdhënësit dhe (d) përfshirjen e organeve profesionale përgjegjëse për kodin.

Nëse kodet përdoren si referencë për monitorimin e pajtueshmërisë, është e rëndësishme që të sigurohet që ankesat të paraqiten për shkelje serioze dhe që procedurat disiplinore të jenë të drejta dhe të kryhen nga organet profesionale që përfshijnë pjesëtarë të profesionit. Shqyrtimi i rregullt i kodit ndihmon që të sigurohet se kodi mbahet i përditësuar dhe mbetet relevant në një mjedis të ndryshueshëm arsimor.

Një numër vendesh ballafaqohen me sfida në sigurimin që anëtarët e profesionit të mësimdhënies të marrin pronësinë e kodit, dhe që kodi të jetë i ngulitur në kulturën profesionale të mësimdhënësve. Është thelbësore të sigurohet pjesëmarrja e palëve kyçe të interesit, veçanërisht mësimdhënësve, në zhvillimin dhe shqyrtimin e kodit dhe për të siguruar që përmbajtja e kodit të përshtatet me kulturën profesionale të komunitetit të arsimit dhe mjedisin e politikave brenda të cilit veprojnë mësimdhënësit dhe shkollat.

Kodet ndihmojnë në forcimin e parimeve të profesionalizmit dhe përgjegjësisë, veçanërisht në vendet ku ato vazhdojnë një kulturë të fortë ekzistuese profesionale. Kjo është arsyeja pse ndiha për të zhvilluar një kulturë profesionale mes mësimdhënësve është një shqetësim parësor dhe mund të përfshijë instrumente të tjera përveç kodit.

1. Hyrje dhe sfondi

Kodet e sjelljes për mësimdhënësit e shkollës gjenden në shumë vende. Disa vende kanë shumë përvojë në zbatimin e kodeve të tilla. Në vende të tjera, kodet e tilla janë ende një risi relative. Kodet ndryshojnë në shkallën e detajeve të tyre, në shkallën

e mbështetjes në sanksione, dhe shtrirjen e përfshirjes së profesionit në zhvillimin, zbatimin dhe shqyrtimin e tyre. Megjithatë, shumica e tyre tentojnë t'i shërbejnë një sërë qëllimesh të ngjashme.¹

- ▶ Kodet janë shprehje e vlerave dhe parimeve të profesionit. Në një shkallë më të madhe apo më të vogël mund të përmbajnë edhe rregulla specifike të bazuara në vlera dhe parime. Idealisht, këto vlera dhe parime janë të vendosura në mënyra që i lejojnë vetë profesionit që t'i përcaktojë dhe të ndihet pronësia e vërtetë e kodit, edhe pse formimi i vlerës nga lart poshtë është gjithashtu i zakonshëm.
- ▶ Kodet përforcojnë etikën e profesionit të mësimdhënies dhe përmirësojnë cilësinë e mësimdhënies. Veçanërisht në vendet që tregojnë dobësi të rëndësishme në respektimin e standardeve profesionale mes mësimdhënësve, kodet dhe masat e tyre të zbatimit mund të jenë mjete për ndryshimin e kulturës profesionale. Në kontekste të tilla, qëllimi mund të jetë arritja e një kalimi nga vlerat dhe parimet e përcaktuara nga jashtë tek ato të brendshmet. Kodet janë gjithashtu një mjet për të siguruar që mësimdhënësit, sjellja dhe mirëkuptimi i të cilëve mund të mos jenë krejtësisht të kënaqshme, të rivendosin standarde të mira, ndoshta edhe pa iu nënshtruar masave represive.
- ▶ Respektimi i kodit do të përmirësojë përvojën e arsimit për nxënësit dhe prindërit e tyre, meqë etika më e fortë e mësimdhënësve do të zvogëlojë rrezikun e ekspozimit ndaj diskriminimit, ngacmimeve dhe sjelljeve të tjera të këqija.
- ▶ Kodet dhe masat për zbatimin e tyre udhëzojnë, mbështesin dhe profesionalizojnë mësimdhënësit. Në veçanti, ata ndihmojnë për t'i futur mësimdhënësit e rinj në profesion dhe për t'i inkurajuar që të respektojnë standardet më të mira profesionale dhe të përkushtohen në misionin e tyre. Në tërësi, kodet e forcojnë frymën profesionale mes mësimdhënësve dhe personelit tjetër të shkollës.
- ▶ Kodet janë gjithashtu mjete rregullatore që përshkruajnë standardet e sjelljes, shpesh të mbështetur nga sanksionet e përcaktuara me ligj, procedurat e shqyrtimit dhe hetimit, dhe organet e monitorimit dhe zbatimit. Me gjithë mendimin e përhapur dhe të bazuar se represioni nuk duhet të jetë mjeti primar i zbatimit të një kodi sjelljeje, rëndësia e zbatimit është pranuar gjerësisht në shumë vende të rajonit.
- ▶ Kodet janë një mjet për të komunikuar standardet e profesionit për palë të tjera të

¹ Lista e qëllimeve është pjesërisht e bazuar në Muriel Poisson (2009), Udhëzimet për dizajnin dhe përdorimin efektiv të kodeve të sjelljes së mësimdhënësve, UNESCO, IIEP, f. 16 dhe 17, në dispozicion në <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001850/185010e.pdf> dhe McKelvie-Sebileau P. dhe Poisson M. (2011), Modelet e zhvillimit dhe përdorimit të kodeve të sjelljes për mësimdhënësit në 24 shtete, IIEP, f. 18 dhe 19, në dispozicion në <http://unesdoc.unesco.org/images/0019/001923/192392e.pdf>.

rëndësishme të interesit - nxënësit, prindërit e tyre dhe shoqërinë në përgjithësi. Kodet gjithashtu adresojnë marrëdhënien mes mësimdhënësve dhe këtyrë palëve të interesit.² Me ndihmën e kodeve, palët e interesit mësojnë standardin e sjelljes që duhet të respektojnë profesioni mësimdhënës. Rrjedhimisht, kodet e zbatuara mirë mund të forcojnë besimin e publikut në profesion dhe të përmirësojnë reputacionin e tij.

- ▶ Kodet janë një mjet fleksibël për të trajtuar sfidat e reja dhe për të reflektuar ndryshimet në mjedisin e arsimit, siç është rritja e rëndësisë së komunikimit online dhe besimet në zhvillim në komunitetet rreth asaj se çfarë është ose nuk është praktikë legjitime, për shembull, në lidhje me tutorimet private nga mësimdhënësit.

Meqenëse kodet ndryshojnë në nivelin e detajeve, shkallën e mbështetjes në sanksione dhe shkallën në të cilën përdorin parimet e brendshme udhëzuese të profesionit të mësimdhënies ose kontrollet e jashtme, ekzistojnë disa tipologji të kodeve të etikës profesionale dhe sjelljes. Tipologjia më themelore i ndan në "aspirues" (duke deklaruar idealet dhe vlerat udhëzuese të profesionit), "edukues" (duke shpjeguar si të përputhen praktikat profesionale me vlerat dhe parimet) dhe "rregullatorë" (duke dhënë rregulla të hollësishme të zbatueshme). Frankel (1998) me të drejtë vë në dukje se një kod rregullator nënkupton një sistem monitorimi dhe sanksione për mospajtueshmërinë³ (çka nuk ndodh në disa vende me kodet e mësimdhënësve që synojnë të jenë rregullatore, por që nuk monitorohen në praktikë).

Efektiviteti dhe ndikimi i kodeve varet në masë të madhe nga zbatimi i tyre i suksesshëm. Sipas një shqyrtimi të kodeve ekzistuese dhe literaturës akademike, mbështetja në formën e punëtorive, zhvillimit kolektiv dhe shpërndarjes së gjerë të doracakëve, si dhe diskutimet e parimeve të paraqitura në kod në një kontekst më të gjerë (përkundrejt diskutimeve të izoluara të kodit), mund të përmenden si raste të zbatimit të suksesshëm.⁴

Megjithatë, është e rëndësishme të theksohet se fushëveprimi dhe cilësia e ndërhyrjeve të tilla janë të rëndësishme. Kështu, në një rast, një doracak i suksesshëm për të udhëhequr zbatimin e kodit u zhvillua nëpërmjet punëtorive me 400 përfaqësues të sindikatave të arsimtarëve dhe departamenteve të arsimit lokal.⁵ Në rajonin Evropian, ka pak shembuj të me këtë fushëveprim.

Sipas një studimi të mësimdhënësve, mësimdhënësve trajnerë dhe palëve të tjera kyçe të interesit nga Instituti Ndërkombëtar i Planifikimit Arsimor (IIEP),⁶ tiparet kryesore të zbatimit të suksesshëm të një kodi sjelljeje për mësimdhënësit janë si më poshtë.

- ▶ Përfshirja dhe konsultimi i të gjithë akterëve.
- ▶ Përhapja më aktive, siç janë konsultimet me akterët kyç dhe organizimi i punëtorive, ndoshta përmes burimeve të shumëfishta, në mënyrë që të

² Van Nuland S., me Poisson M. (2009), "Kodet e mësimdhënësve: mësimet nga përvoja", Shqyrtimi i literaturës, IIEP, fq. 7.

³ Po aty, f. 34.

⁴ Po këtu, fq. 63-66.

⁵ Po aty, f. 63.

⁶ McKelvie-Sebileau dhe Poisson (2011), op. cit., f. 41.

gjitha grupet kyçe të jenë të vetëdijshme për ekzistencën dhe përmbajtjen e kodit.

- ▶ Përfshirja e kodit në trajnimin e mësimeve dhe përhapja e tij tek mësuesit ekzistues.
- ▶ Përdorimi i sanksioneve të përshtatshme për mësuesit që nuk respektojnë kodin dhe lejimi i parashtrimit të ankesave nga akterë të shumëfishtë (mësuesit kryesorë, prindërit, nxënësit, mësuesit e tjerë dhe autoritetet administrative).
- ▶ Mbështetja e sindikatave të mësimeve, të cilat gjithashtu mund të aplikojë sanksione.
- ▶ Ndarja e burimeve dhe mbështetja e duhur ligjore për të siguruar zbatimin e saktë të kodit.

ETHICS

2. Objektivat dhe metodologjia e studimit

Ky studimi i tij fokusohet në kodet për mësimdhënësit në vendet që janë palë në Konventën Kulturore Evropiane.

Objektivat e studimit janë:

- ▶ të vlerësohet ndikimi, në terren, i kodeve të sjelljes për mësimdhënësit;
- ▶ të identifikohen hendekët dhe sfidat, por edhe shembuj të mirë dhe histori suksesi që rrjedhin nga zbatimi i kodeve të sjelljes;
- ▶ të sugjerohen udhëzime paraprake që mund të shërbejnë si pikë referimi për një rekomandim të mundshme për shtetet anëtare mbi parimet etike në arsim.

Metodologjia fillestare e këtij studimi u bazua në analizën sekondare të kodeve të sjelljes, akteve ligjore, raporteve dhe studimeve. Megjithatë, shpejt u bë e qartë se informacioni i disponueshëm në internet nuk do t'u mundësonte hulumtuesve që të vlerësonin ndikimin, në terren, të kodeve të sjelljes. Artikuj akademikë që vlerësojnë ndikimin e kodeve të sjelljes në rajon nuk janë të disponueshëm, dhe të vetmet studime dhe shqyrtime të literaturës që ofrojnë një qasje sistematike janë ato nga UNESCO (IIEP). Megjithatë, pak nga dëshmitë vijnë nga rajoni evropian.

Metodologjia është modifikuar për të përfshirë intervista me ekspertë kombëtarë në një mostër të vendeve ku kodet kombëtare të sjelljes për mësimdhënësit kanë ekzistuar për të paktën dy vjet ose, për dallim, aty ku ekzistojnë vetëm kodet e nivelit shkollor.

Si rezultat, studimi aktual është ndërmarrë në dy faza:

- ▶ Një vlerësim i situatës në lidhje me kodet e sjelljes për mësimdhënësit në vendet që janë palë në Konventën Kulturore Evropiane (prania ose mungesa e kodeve në nivel kombëtar ose rajonal, si dhe korniza e politikave brenda të cilit funksionojnë kodet).
- ▶ Një analizë e thelluar e përmbajtjes, përcaktimit të politikave, shpërndarjes dhe ndikimit të kodeve të sjelljes për mësimdhënësit në 11 vende që janë përzgjedhur në bazë të kriterëve të mëposhtme:
 - korniza të ndryshme të politikave për kodet e ndryshme (p.sh. rregullorja e qeverisë kombëtare, rregulloret e brendshme të sindikatës së mësimdhënësve, dokumenti i këshillit të mësimdhënies, dokumenti rajonal);
 - theks të ndryshëm në kodet (p.sh. "aspirues" ose "rregullator").

Përmbajtja e kodeve u analizua:

- ▶ për të parë cilat parime të përshkruara në dokumentet e Këshillit të Evropës "Parimet etike" dhe "Sjellja etike e të gjithë akterëve në arsim"⁷ janë të pranishme në secilin prej kodeve të analizuar;
- ▶ për të identifikuar qëllimet e qarta të kodeve dhe politikave shoqëruese;
- ▶ për të përcaktuar funksionet kryesore të kodeve (për shembull, për të vendosur standardet profesionale, për të siguruar udhëzime për mësimdhënësit në situata të ndërlukuara etike dhe për të siguruar bazat për veprim disiplinor).

Praktikat që lidhen me zhvillimin e kodeve, përfshirjen e palëve të interesit, shpërndarjen, ngritjen e vetëdijes dhe zbatimin, si dhe vlerësimin e ndikimeve dhe hendekëve, janë analizuar bazuar në intervistat e kryera në tetë vende.⁸

⁷ Smith I. dhe Hamilton T. (2015), "Sjellja etike e të gjithë akterëve në arsim", Këshilli i Evropës, Strasburg.

⁸ Qëllimi fillestar i 12 vendeve nuk u përbush, sepse në disa vende u provua se ishte e pamundur të merret pëlqimi për intervista brenda afatit kohor të studimit.

3. Shqyrtimi i kodeve të sjelljes/etikës për mësimdhënësit në Evropë

Të dhënat mbi kodet e sjelljes/etikës për mësimdhënësit nuk janë të disponueshme për të gjitha vendet e Konventës Kulturore Evropiane. Megjithatë, në të paktën 19 vende, ekzistojnë kodet kombëtare për mësimdhënësit. Në disa vende, kodi zhvillohet dhe miratohet në nivel qeveritar; në të tjerat, zhvillohet dhe miratohet nga një sindikatë profesionale e edukatorëve dhe është i detyrueshëm për mësimdhënësit e kualifikuar/të regjistruar që ushtrojnë në vend (shih tabelën 1 më poshtë).

Tabela 1: Kodet e sjelljes/etikës për mësimdhënësit në vendet pjesëmarrëse në Konventën Kulturore Evropiane

Kodi	Vende
Kodi i nivelit kombëtar, qeveria	Shqipëria, Azerbajxhani, Estonia, Franca, Gjeorgjia, Greqia, Hungaria, Malta, Republika e Moldavisë, Portugalia, Federata Ruse, Spanja, "Ish Republika Jugosllave e Maqedonisë"
Kodi i nivelit kombëtar, sindikata e mësimdhënësve	Danimarkë, Finlandë, Islandë, Itali, Norvegji, Suedi
Kodi i nivelit kombëtar, i ndryshëm*	Mbretëri e Bashkuar (Angli, Skoci, Uells, Irlandë e Veriut), Irlandë
Asnjë kod në nivel kombëtar, por shkollat janë të detyruara të kenë kodet e tyre	Kroaci, Serbi
Nuk ka kod të nivelit kombëtar	Armeni, Belgjikë, Republikë Çeke, Gjermani, Letoni, Lituani, Holandë, Poloni, Zvicër, Ukrainë
Kode rajonale	Bosnjë dhe Hercegovinë, Spanjë
Nuk ka të dhëna	Andorrë, Austri, Bullgari, Qipro, Selia e Shenjtë, Lihtenshtajn, Luksemburg, Monako, Mali i Zi, Rumani, San Marino, Sllovaki, Slloveni

* Anglia, Skocia, Uells, Irlanda e Veriut dhe Irlanda kanë trupa të përbërë nga autoritetet dhe profesioni i mësimdhënies që janë përgjegjës për një kod sjelljeje për mësimdhënësit.

Politika dhe korniza ligjore për kodet e mësimdhënësve varen në masë të madhe

nga fakti nëse ky kod është një dokument politik i qeverisë, ose një instrument ligjor, ose një dokument politik i një organi profesional të edukatorëve (për shembull, sindikata e mësimitdhënësve, këshilli i mësimitdhënësve). Në rastin e dytë, kodi mund të jetë i detyrueshëm për të gjithë mësimitdhënësit nëse organi përkatës ka të drejtën e regjistrimit të mësimitdhënësve ose mund të ndërmarrë masa disiplinore ndaj mësimitdhënësve që ushtrojnë veprimtari në vend (si p.sh. në Irlandë dhe në Mbretërinë e Bashkuar).

Korniza ligjore për kodet e sjelljes/etikës të miratuar nga institucionet e qeverisë ndryshon nga një vend në tjetrin dhe mund t'i japë kodit statusin e një ligji, rregulloreje ose lloji tjetër të instrumentit ligjor. Korniza e politikave për zbatimin, monitorimin dhe veprimin e mundshëm disiplinor në bazë të kodit dallon shumë mes vendeve. Njohuri për diversitetin e kornizave të politikave dhe praktikave që lidhen me zbatimin mund të nxirren nga rastet studimore të 11 vendeve më poshtë. Çdo rast përfshin një analizë të qëllimeve dhe vlerave të pasqyruara në kodin dhe një përshkrim të zbatimit

Rastet e vendeve

3.1. Shqipëria

Parimet etike të pasqyruara në kod: Shqipëria											
Integriteti	Ndershmëria	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Llogaridhënia	Drejtësia	Ekuiteti, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësimet personale dhe të sistemeve
x	x		x	X	x	x	x	x	x	x	x

Ministria e Arsimit dhe Shkencës miratoi Kodin e Etikës së Mësimitdhënësve në Sistemin e Arsimit Parauniversitar Publik dhe Privat në vitin 2012.

Synimet e kodit janë:

- ▶ të ndihmojë mësimitdhënësit dhe personelin tjetër në arsim të dinë, të kuptojnë dhe të zbatojnë standardet etike;
- ▶ të krijojë mjedise motivuese të të nxënësve dhe të inkurajojë mësimitdhënësit që të krijojnë një mjedis motivues për komunitetin;
- ▶ të unifikojë standardet etike të arsimit në nivel kombëtar.

Pjesa më e madhe e kodit është e ndarë në dy seksione - përkushtimi ndaj nxënësve dhe procesit të të nxënësve dhe përkushtimi ndaj profesionit - krijimi i një mjedisi mbështetës

dhe motivues të të nxënit.

Sipas kodit, institucionet arsimore janë të detyruara të trajnojnë personelin e tyre mbi parimet dhe qëllimin e kodit, të inkurajojnë përkushtimin ndaj parimeve të tij, ta konvertojnë kodin në udhëzime dhe rregullore sipas kontekstit specifik të mjedisit të tyre edukativ, dhe të japin shembuj konkretë për zbatimin praktik të kodit.

Brenda një shkolle, një komision i etikës dhe sjelljes i përbërë nga mësimdhënësit, prindërit dhe nxënësit duhet të hetojë ankesat për sjelljet që konsiderohen të mos jenë në përputhje me parimet e kodit. Kur sjellja në fjalë konsiderohet shkelje e një dispozite ligjore, komisioni i kërkon drejtorit të shqyrtojë çështjen dhe të ndërmarrë veprime të mëtejshme. Në rastet e shkeljeve të rënda ose të dështimit për të ndaluar sjelljen e papranueshme, pasojat mund të arrijnë edhe në humbjen e statusit dhe punës së mësimdhënësit në sistemin arsimor.

Kodi iu prezantua mësimdhënësve në çdo institucion arsimor. Drejtoritë rajonale të arsimit dhe Ministria e Arsimit dhe Sportit (emri aktual) kanë monitoruar rregullisht zbatimin e kodit dhe punën e komisioneve të etikës. Zbatimi i kodit u mbështet nga trajnime të gjera, të cilat u ofruan nga një numër organizatash joqeveritare (OJQ). Qëllimi kryesor i trajnimit ishte ngritja e ndërgjegjësimit mes mësimdhënësve. Sipas ekspertit të intervistuar për këtë studim, OJQ-të kanë arritur një ndikim të përgjithshëm domethënës, duke iu drejtuar drejtorive rajonale dhe çdo institucioni arsimor dhe duke zbatuar aktivitete për ngritjen e vetëdijes.

Kodi ka ndikuar në marrëdhëniet ndërmjet profesionistëve të arsimit dhe nxënësve, duke theksuar nevojën që mësimdhënësit dhe të gjithë akterët e tjerë në sistemin arsimor të adoptojnë qasje të përqendruara tek nxënësi dhe të përqendruara në të nxënit, në vend të qasjes së përqendruar tek mësimdhënësit.

Praktikat e mira:

- ▶ Në disa shkolla, mësimdhënësit organizojnë diskutime në tryeza të rrumbullakëta për çështje etike, ku diskutojnë situatat e lidhura me zbatimin e kodit, ku edhe dalin me konkluzione.

Mangësitë që mund të adresohen në të ardhmen me ndihmën e kodit dhe standardeve të mësimdhënies:

- ▶ Në detyrën e tanishme të hartimit të një strategjie të re arsimore, ministria po konsideron gjithashtu përmirësime në standardet ekzistuese profesionale; për shembull, në lidhje me tutorimet private të ofruara nga mësimdhënësit.⁹

3.2. Azerbaixhani

⁹ Burimet: Kodi i etikës së mësimdhënësve në arsimin parauniversitar publik dhe privat, në dispozicion në www.scribd.com/doc/196919287/Kodi-i-Etikës. Intervistë me ekspertin kombëtar, 16 shtator 2016.

Parimet etike të pasqyruara në kod: Azerbaixhani											
Integriteti	Ndershmëria	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Logardhënia	Drejtesia	Ekuilibri, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësimet personale dhe të sistemeve
		X		X		X	X	X		X	X

Kodi i Etikës së Mësimdhënësve në Azerbaixhan u miratua nga Kabineti i Ministrave në vitin 2014. Si iniciativë e Ministrisë së Arsimit, kodi u shpërnda në shkolla, dhe drejtorëve iu kërkua që ta paraqitnin tek mësimdhënësit. Kodi përcakton se parimet e tij duhet të qeverisin marrëdhëniet ndërmjet mësimdhënësve në të gjitha nivelet e arsimit dhe pjesëmarrësve të tjerë në procesin e mësimdhënies dhe të nxëniet (nxënësit, administrata e shkollës, prindërit).

Synimet e kodit janë:

- ▶ vendosja e kushteve të përshtatshme për edukimin e qytetarëve, për institucionet arsimore dhe për mësimdhënësit;
- ▶ rritja e besimit në menaxhimin e institucioneve arsimore;
- ▶ përmirësimi i efikasitetit dhe transparencës së institucioneve arsimore dhe parandalimi i korrupsionit dhe konflikteve të interesit;
- ▶ rritja e autoritetit të mësimdhënësit.

Sipas Ministrisë së Arsimit, janë zhvilluar seminare dhe sesione trajnimi për t'i njohur mësimdhënësit me kodin. Megjithatë, sipas ekspertit që u intervistua, procedurat për trajtimin e rasteve të mundshme të shkeljeve të normave pedagogjike apo etike nga mësimdhënësit nuk kanë ndryshuar në praktikë që nga miratimi i kodit. Siç ndodhte edhe më parë, shkeljet e mundshme nga mësimdhënësit diskutohen me këshillin pedagogjik të shkollës (i cili përfshin të gjithë mësimdhënësit e shkollës) dhe nëse vendimi duhet të rekomandojë masa disiplinore (si për shembull shkarkimi i një mësimdhënësi), ai duhet të miratohet nga drejtori i shkollës. Nëse shkelet ligji penal ose administrativ, shkolla duhet të informojë autoritetet përkatëse. Komisioni Anti-Korrupsion i Shtetit gjithashtu ka një rol në shqyrtimin e rasteve të korrupsionit ose konfliktit të interesave në shkolla. Ka pasur disa raste kur praktikata e korruptuara të mësimdhënësve janë shqyrtuar nga komisioni.

Sipas ekspertit, ndërgjegjësimi i përgjithshëm i mësimdhënësve për kodin dhe parimet e tij është i ulët, sepse krijimi i tij ishte një proces nga lart-poshtë që nuk i angazhoi mësimdhënësit si palë të interesit. Si rezultat, edhe ndikimi i përgjithshëm

i kodit është i ulët.

Praktikat e mira:

- ▶ Ekziston një kurs i veçantë për Kodin e Etikës së Mësimdhënësve në institutin përgjegjës për arsimin e vazhdueshëm profesional (AVP) të mësimdhënësve. Meqë një herë çdo pesë vjet çdo mësimdhënës duhet të marrë pjesë në AVP, përfundimisht të gjithë mësimdhënësit do të kenë mundësi ta njohin më mirë kodin.
- ▶ Disa shkolla përdorin ndihmesa pamore (të tilla si postera në dhomat e personelit) për t'u kujtuar mësimdhënësve parimet kryesore të kodit.

Pengesat ndaj zbatimit:

- ▶ Procesi nga lart-poshtë përmes të cilit është prodhuar dhe miratuar kodi nuk ka krijuar një ndjenjë pronësie dhe nuk ka ndihmuar që mësimdhënësit të identifikohen me parimet e paraqitura në kod.
- ▶ Mungesa e përpjekjeve për të mbështetur etikën profesionale nga brenda komunitetit të mësimdhënies - sindikatat e mësimdhënësve luajnë vetëm një funksion të mirëqenies sociale; nuk ka organe vetë-rregulluese profesionale.
- ▶ Kodi dhe procedurat e lidhura me etikën e mësimdhënësve nuk janë të përfshira në kulturën e komunitetit të mësimdhënies.¹⁰

3.3. Kroacia

Megjithëse Kroacia nuk ka kod etik të nivelit kombëtar për mësimdhënësit, çdo shkollë është e detyruar të ketë kodin e vet. Kodi duhet të hartohet së bashku nga një komision që përfshin mësimdhënësit, nxënësit dhe prindërit.

Megjithatë, sipas ekspertit të intervistuar për këtë studim, shumica e shkollave kanë tendencë t'i kopjojnë kodet e tyre nga të tjerët, në vend që t'i zhvillojnë nga e para. Forumi Kroat i OJQ-ve për Lirinë në Arsim ka kryer një analizë të 100 kodeve shkollore në Kroaci. Analiza përcaktoi se shumica e kodeve ishin shumë të ngjashme, ndërsa disa pika "divergjente" që rregullonin sjelljen e mësimdhënësve kishin të bënin me çështje të një rëndësie më të vogël, siç ishte nevoja për t'u veshur zyrtarisht.

Një grup pune, i themeluar me pjesëmarrjen e Ministrisë së Arsimit, po harton një draft për një kod kombëtar për mësimdhënësit. Grupi i punës përbëhet nga shtatë persona, duke përfshirë pesë mësimdhënës. Ekziston një plan për t'ia paraqitur draftin shumë mësimdhënësve përmes agjencisë kombëtare të trajnimit të

¹⁰ Burimet: Kodi i etikës i mësimdhënësve, në dispozicion në <http://teachercodes.iiep.unesco.org/teachercodes/codes/Asia/muellimlerin-etik-davranis-qaydalari.pdf>. Intervistë me ekspertin kombëtar, Azerbaixhan, 12 shtator 2016.

mësimdhënësve, për ta përshtatur atë.

Shumica e kodeve shkollore aktualisht përmbajnë pika mbi:

- ▶ marrëdhëniet profesionale të mësimdhënësve me nxënësit dhe prindërit;
- ▶ respektimin e dallimeve dhe/ose tolerancën.

Shkollave u kërkohet të krijojnë borde të posaçme për të shqyrtuar rastet e sjelljes joetike të mësimdhënësve.

Sipas ekspertit, ndikimi i kodeve shkollore nuk është i dukshëm aktualisht. Dokumenti normativ që respektohet në kuptim të pajtueshmërisë është Ligji mbi Arsimin, dhe i vetmi organ që mund ta zbatojë në mënyrë efektive pajtueshmërinë është Inspektorati Shtetëror. Një kod shkollor i etikës është, faktikisht, një dokument me prioritet të ulët. Gjithashtu nuk ka organizata të mësimdhënësve profesionistë që monitorojnë dhe mbajnë standarde profesionale etike.¹¹

3.4. Anglia (Mbretëria e Bashkuar)

Parimet etike të pasqyruara në kod: Anglia											
Integriteti	Ndershmëria	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Llogaridhënia	Drejhtësia	Ekuiteti, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësimet personale dhe të sistemeve
X				X	X			X		X	

Në vitin 2012, Sekretari i Shtetit për Arsimin zëvendësoi "Kodin e Sjelljes dhe Praktikës për Mësimdhënës të regjistruar", të Këshillit të Përgjithshëm të Mësimdhënies për Anglinë, me "Pjesën e Dytë të Standardeve të Mësimdhënësve", të përdorur nga Kolegji Kombëtar për Mësimdhënie dhe Lidership (NCTL). Qëllimi i Pjesës së Dytë është "të përcaktojë sjelljen dhe qëndrimet që vendosin standardin e kërkuar për sjellje gjatë gjithë karrierës së një mësimdhënësi".

Krahasuar me kodet e sjelljes për mësimdhënësit në vende të tjera me sisteme të ngjashme (për shembull, Irlandë) dhe pjesë të tjera të Mbretërisë së Bashkuar (për shembull, Skoci), Standardet e Mësimdhënësve vënë theks më pak në vlerat e brendshme etike të mësimdhënësve (të tilla si ndershmëria dhe drejtësia) dhe më shumë në respektimin e rregullave të shkollës dhe rregullores statutores.

NCTL-ja përdor standardet e mësimdhënësve (veçanërisht Pjesa Dy - Sjellja

¹¹ Burimi: Intervistë me ekspertin kombëtar, anëtar i grupit të punës që zhvillon kodin e ri të mësimdhënësve, më 15 shtator 2016.

Personale dhe Profesionale) për të vlerësuar rastet e shkeljeve serioze në të gjithë sektorët e arsimit. NCTL-ja ka për qëllim të përfshihet vetëm në "rastet më të rënda të shkeljeve" (për shembull, kur një mësimdhënës duhet të ndalohej nga puna), përndryshe çështjet duhet të zgjidhen në nivel lokal në shkolla. Megjithatë, NCTL-ja vepron në emër të Sekretarit të Shtetit, i cili ka autoritetin për të vendosur ndalimin.¹²

3.5. Finlanda

Parimet etike të pasqyruara në kod: Finlanda											
Integriteti	Ndershmëria	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Logaridhënia	Drejtësia	Ekuiteti, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësimet personale dhe të sistemeve
X				X	X	X	X	X	X	X	X

Në Finlandë, Parimet Etike për Profesionin e Mësimdhënies u përcaktuan nga Sindikata e Arsimit pas një projekti të filluar në vitin 2000. Komiteti Etik për Profesionin e Mësimdhënies u krijua për të interpretuar këto parime për profesionin dhe shoqërinë. Komiteti është një organ i përbërë kryesisht nga personalitete të njohura në komunitetin e arsimit - profesorë, përfaqësues të fondacioneve bamirëse, pastorë, etj. Anëtarët e komitetit emërohen nga Sindikata.

Parimet etike dalin nga një pikënisje mjaft e ndryshme nga shumica e vendeve. Ata nxjerrin në pah aspektin vetë-rregullues të profesionit të mësimdhënies, duke përfshirë çështjet etike më shumë se çdo aspekt tjetër. Parimet kërkojnë që mësimdhënësit, si agjentë shumë profesionalë dhe etikë, të mbështeten në kuptimin e tyre të brendshëm moral:

Profesioni i mësimdhënies bazohet në konceptin e mësimdhënësve si ekspertë të cilëve u janë caktuar detyra të specializuara nga shoqëria, e cila i ka përgatitur për detyra të tilla duke u siguruar nivelin e duhur të arsimit. Profesionit pastaj kërkon që përfaqësuesit e zgjedhur për të kryer këto detyra të demonstrojnë standarde të larta etike në të gjitha situatat, edhe pse detyrat shpesh mund të jenë të vështira për t'u përcaktuar saktë ose për të kërkuar vendime të shpejta ... etika e profesionit nuk bazohet në detyrim ose mbikëqyrje të jashtme, por mbi

¹² Burimi: Intervistë me ekspertin kombëtar, anëtar i grupit të punës që zhvillon kodin e ri të mësimdhënësve, më 15 shtator 2016.

Burimet: Duke qenë se NCTL-ja nuk iu përgjigj kërkesave për intervistë, kjo analizë bazohet në dokumentet e publikuara në internet: NCTL (2011), "Standardet e mësimdhënësve", në dispozicion në www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/301107/Teachers_Standards.pdf. NCTL (2016), "Procedurat disiplinore", në dispozicion në www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/541048/Disciplinary-Procedures_-_updated_July_2016.pdf.

një koncept të brendshëm të detyrimeve morale të lidhura me punën.

Parimet etike gjithashtu theksojnë se një pikënisje e rëndësishme për parimet ka qenë Deklarata Universale e Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut. Ndryshe nga kodet e shumë vendeve të tjera, parimet etike nuk hyjnë thellë në aspekte të jashtme të sjelljes së mësimdhënësve (p.sh. ndershmëria, shmangia e korrupsionit dhe shmangia e gjuhës së pahijshme), por në vend të kësaj vënë theksin e fortë në kërkesat e autonomisë, vetëdijesimit, përgjegjësinë dhe bashkëpunimin. Ata gjithashtu veçojnë aspektet shoqërore dhe bashkëpunuese të punës së mësimdhënësve.

Komiteti Etik nuk merr vendime për rastet individuale të shkeljeve të kodit (në mënyrën që e bën Paneli i Përshtatshmërisë për Mësimdhënie në Skoci). Komiteti nxjerr deklarata mbi çështjet relevante, në mënyrë që të vendosë standarde për mënyrën e zgjidhjes së çështjeve të caktuara etike me të cilat ballafaqohen mësimdhënësit, si dhe për të dhënë udhëzime për të ardhmen. Nëse ka ndodhur një shkelje e normave ligjore, kjo shqyrtohet nga Bordi Kombëtar i Arsimit ose policia (për rastet penale).

Eksperti i intervistuar për këtë studim theksoi se kodi është shumë efektiv dhe ndikimi i tij është i konsiderueshëm, kryesisht për shkak se është ngulitur në kulturën e profesionit të mësimdhënies në Finlandë, i cili thekson profesionalizëm të lartë, autonomi dhe përgjegjësi.

Praktikat e mira:

- ▶ Kodi është përditësuar për të pasqyruar çështjet relevante në shoqëri (për shembull, një pikë për ngacmimin dhe bullizmin u shtua relativisht kohët e fundit).
- ▶ Gjatë arsimimit fillestar të mësimdhënësve, mësimdhënësit, veçanërisht mësimdhënësit e klasave (që punojnë me nxënësit më të vegjël), njihen me kodin.

- ▶ Komiteti Etik shpesh bën deklarata mbi çështjet etike me të cilat përballet profesioni i mësimdhënies në media, duke rritur ndërgjegjësimin në shoqëri. Gjithashtu, komunikimi me komunitetin e mësimdhënies është i shënjestruar në mënyrë specifike, për shembull në formën e një paneli të veçantë gjatë panairit të mësimdhënies Educa, ngjarja më e madhe për profesionet e mësimdhënies dhe trajnimit në Finlandë.¹³

¹³ Burimet: Sindikata e Arsimit në Finlandë, "Parimet etike për profesionin e mësimdhënies", në dispozicion në

3.6. Irlanda

Parimet etike të pasqyruara në kod: Irlanda											
Integriteti	Ndershmëria	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Llogaridhënia	Drejhtësia	Ekuiteti, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësime personale dhe të sistemeve
X	X		X	X	X	X	X	X		X	X

Në Irlandë, Kodi i Sjelljes Profesionale për Mësimdhënësit u miratua nga Këshilli i Mësimdhënies në vitin 2007, dhe u rishikua në vitin 2012. Këshilli i Mësimdhënies është organi profesional i standardeve, duke përfaqësuar bashkarisht të gjithë akterët kyç (qeveria, sindikatat e mësimdhënësve, mësimdhënësit dhe edukatorët e mësimdhënësve) dhe përbëhet nga përfaqësues të profesionit (ish mësimdhënës).

Synimet e kodit janë:

- ▶ të ofrojë udhëzime për mësimdhënësit dhe t'i ndihmojë të ruajnë dinjitetin e profesionit të mësimdhënies;
- ▶ të informojë komunitetin arsimor dhe publikun e gjerë në lidhje me atë që duhet të presin nga mësimdhënësit;
- ▶ të përdoret si pikë referimi për funksionet disiplinore të Këshillit të Mësimdhënies.

Sipas ekspertit kombëtar, teksti fillestar i kodit ishte më shumë i llojit "aspirues", por edicioni i ri u zhvendos drejt një kodi arsimor/rregullator, "i shkruar në terma praktikë për përdorim të përditshëm". Kodi është i dobishëm sepse është "zhvilluar nga mësimdhënësit për mësimdhënësit". Edhe palët e tjera të interesit - këshillat e prindërve për arsimin fillor dhe pas-fillor - u konsultuan kur u hartua dhe u ndryshua kodi.

Kodi i jep shumë rëndësi zhvillimit të mësimdhënësve. Siç thuhet në vetë kodin, mësimdhënësi shihet si "praktikues reflektues" dhe si anëtar të komuniteteve të të mësuarit profesional.

Që nga viti 2016, Këshilli i Mësimdhënies ka trajtuar edhe ankesat individuale të bëra ndaj mësimdhënësve të regjistruar. Në të njëjtën kohë, inkurajon zgjidhjen e vështirësive ditore në nivel shkolle, duke i lënë ankesat formale për shkelje të mëdha. Çdo person (ose vetë këshilli) mund të bëjë një ankesë për një mësimdhënës të regjistruar.¹⁴ Mësimdhënësit që i janë nënshtruar procedurës së "Përshtatshmërisë për Mësimdhënie" dhe shkelja e kodit dhe standardeve profesionale është vërtetuar, mund të sanksionohen. Fushëveprimi ndryshon, nga letra këshilluese ose trajnimi rehabilitues tek pezullimi nga Regjistri i Mësimdhënësve.

Praktikat e mira:

- ▶ Kodi është i integruar ngushtë me dokumentet e tjera të politikave të Këshillit të Mësimdhënies, veçanërisht "Politika mbi vazhdimësinë e arsimimit të mësimdhënësve".
- ▶ Gjatë arsimimit fillestar të mësimdhënësve, mësimdhënësit studentë mësojnë rreth kodit dhe përmbajtjes së tij. Edhe programet e induksionit angazhohen me kodin.
- ▶ Sindikatat e mësimdhënësve i referohen kodit në trajnimin e vazhdueshëm të zhvillimit profesional.
- ▶ Edhe Këshilli i Mësimdhënies ftohet që të mbajë ligjëratat për kodin në shkolla, dhe mësimdhënësit në mënyrë specifike marrin informacion rreth kodit.
- ▶ Palët e tjera të interesit në komunitetin profesional, përfshirë Rrjetin e Mësimdhënësve të Shkollave Fillore, organizojnë punëtori rreth kodit për anëtarët e tyre, me pjesëmarrjen e Këshillit të Mësimdhënies.¹⁵

3.7. Malta

Parimet etike të pasqyruara në kod: Malta

¹⁴ www.teachingcouncil.ie/en/Fitness-to-Teach/Complaints-about-Registered-Teachers/Making-a-Complaint/.

¹⁵ 5. Burimet: Intervistë me ekspertin kombëtar, 29 shtator 2016. Këshilli i mësimdhënies (2012), "Kodi i sjelljes profesionale për mësimdhënësit" dhe Këshilli i mësimdhënies (2016), "Si të bëni një ankesë për një mësimdhënës të regjistruar", në dispozicion në www.teachingcouncil.ie/en/Fitness-to-Teach/Complaints-about-Registered-Teachers/Making-a-Complaint/.

Integriteti	Ndershmëria	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Llogaridhënia	Drejtësia	Ekulteti, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësime personale dhe të sistemeve
X	X			X	X	X	X	X	X	X	X

Malta miratoi Kodin e Etikës së Mësimdhënësve në vitin 1988. Kodi u rishikua në vitin 2012 dhe u riemërua si Kodi i Etikës dhe Praktikës së Mësimdhënësve. Ai përmban gjashtë parime kryesore me një numër rregullash korresponduese që lidhen me secilin. Dy risitë thelbësore të vitit 2012 ishin dispozita lidhur me përdorimin e mediave sociale dhe ndalimin e dhënies së mësimëve private për nxënësit në klasën e mësimdhënësit.

Këshilli për Profesionin e Mësimdhënies është organi qendror i ngarkuar me zbatimin e kodit. Kodi kryesisht zbatohet përmes aktiviteteve trajnuese mbi etikën, të cilat tashmë fillojnë gjatë mesimit fillestar të mësimdhënësve. Këshilli gjithashtu ofron udhëzime për zbatimin e kodit në mënyra të tjera, për shembull, kur drejtorët kryejnë hetime në situata të veçanta.

Këshilli është i autorizuar të "hetojë çdo pretendim për sjellje të pahijshme profesionale, neglizhencë të madhe ose paaftësi nga një mësimdhënës". Gjatë tre viteve të kaluara, ai ka shqyrtuar nëntë kërkesa formale për shkeljet e pretenduara të kodit. Çdo person (si një prind ose një punëdhënës) mund të paraqesë një raport në këshill, i cili do të kryejë një hetim. Nëse këshilli konstaton se një mësimdhënës është fajtor, mund të kërkojë nga Ministri i Arsimit dhe Punësimit të pezullojë ose të anulojë mandatin e mësimdhënësit, të vendosë kushte që i bashkëngjiten urdhrin, të japë vërejtje etj.

Vendimi i këshillit duhet të përmbajë arsyetimin e duhur, i cili i ofrohet personit i cili e ka raportuar rastin dhe punëdhënësit të personit sjellja e të cilit është nën shqyrtim. Megjithatë vendimet nuk janë vënë në dispozicion të publikut të gjerë, përmbajtja e rasteve dhe konkluzionet e këshillit paraqiten në seancat e zhvillimit profesional pa u zbuluar emrat e personave në fjalë. Kryerja e një shkeljeje serioze në fushën e etikës është gjithashtu ndër arsyet pse këshilli mund të refuzojë të rekomandojë rinovimin e një mandati të përkohshëm të mësimdhënësit.

Në praktikë, shkeljet më serioze përfshijnë marrëdhënie problematike mes mësimdhënësve dhe nxënësve ose mes vetë mësimdhënësve (për shembull, ngacmimi), angazhimin e ndaluar me nxënësit në mediat sociale, ose ngarkimin e materialeve të papërshtatshme private. Këshilli nuk është organi i vetëm që merret me zbatimin e parimeve etike. Drejtorët e shkollave zakonisht merren me çështje të vogla, që është qasja më efektive për raste të tilla. Për më tepër, Sindikata e Mësimdhënësve të Maltës dhe Ministria e Arsimit dhe Punësimit sigurojnë mbështetje për udhëzimin e mësimdhënësve.

Praktikat e mira:

- ▶ Këshilli merr pjesë në prezantimin e mësimdhënësve të ri të kualifikuar të punësuar në sektorin publik dhe në sesionet e zhvillimit profesional, të cilat janë të detyrueshme për të gjithë mësimdhënësit.
- ▶ Përfaqësuesit e këshillit ftohen në shkolla, ku paraqesin kodin dhe diskutojnë me mësimdhënësit për çështjet etike që janë veçanërisht të rëndësishme për atë shkollë të veçantë.

Gjatë tre viteve të fundit, këshilli ka marrë pjesë në katër seminare për kodin e mësimdhënësve të sapa kualifikuar dhe ka kryer mbi 20 seanca zhvillimi profesional për kodin në shkollat individuale.

Pengesat ndaj zbatimit:

- ▶ Dobësia më e madhe në aspektin e zbatimit ishte e dukshme nga disa situata ku drejtorët e shkollave ngurronin t'i raportonin rastet në këshill, edhe pse kishte dëshmi të problemeve. Ndoshta edhe dështimi për të raportuar një shkelje të kodit duhet të konsiderohet një shkelje.

Sa i përket ndikimit të kodit, sipas ekspertit të intervistuar për këtë studim, mësimdhënësit janë të vetëdijshëm për detyrimet e tyre sipas kodit dhe në përgjithësi i respektojnë ato. Kodi mund të ketë ndihmuar për të nënvizuar rëndësinë e profesionit dhe përgjegjësitë e tij mes disa mësimdhënësve, respektimi fillestar i të cilëve mund të ketë qenë disi i dobët.¹⁶

¹⁶ Burimet: Ligji i Arsimit, Kapitulli 327, në dispozicion në <https://education.gov.mt/en/Ministry/Documents/Education%20Act%20-%20Amended%202012.pdf>. Këshilli për Profesionin e Mësimdhënies, <https://education.gov.mt/en/Ministry/Pages/boards/ctp.aspx>. Këshilli për Profesionin e Mësimdhënies (2012), "Kodi i Etikës dhe Praktikës së Mësimdhënësve", në dispozicion në <https://education.gov.mt/en/Ministry/Documents/New%20Code%20of%20Ethics%20Doc%20EN.pdf>. Intervistë me ekspertin kombëtar, Maltë, 15 shtator 2016.

3.8. Federata Ruse

Kodi i Etikës Profesionale të Punonjësve Pedagogjikë dhe Institucioneve Arsimore, i destinuar për të gjithë mësimdhënësit dhe shkollat, u miratua nga Ministria e Arsimit dhe Shkencës në vitin 2014 dhe u shpërnda tek autoritetet rajonale dhe lokale.

Parimet etike të pasqyruara në kod: Federata Ruse											
Integriteti	Ndershmia	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Logaridhënia	Drejtesia	Ekuiteti, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësimet personale dhe të sistemeve
X	X			X		X	X	X		X	

Synimet e kodit model janë:

- ▶ të përcaktojë normat dhe rregullat etike të sjelljes për mësimdhënësit kur të angazhohen në detyrat e tyre profesionale;
- ▶ të ngrejë reputacionin/autoritetin e edukatorëve në institucionet arsimore;
- ▶ të sigurojë norma unike të sjelljes për edukatorët.

Megjithëse kodi nuk është një akt ligjor, por vetëm një rekomandim, teksti sugjeron që shkeljet e etikës profesionale duhet të shqyrtohen nga organet kolegjiale të institucioneve arsimore (ndoshta duke iu referuar këshillave të shkollave, këshillave pedagogjike ose këshillave të mësimdhënësve në shkolla). Kodi përcakton gjithashtu se respektimi i normave të tij duhet të merret parasysh kur shqyrtohet shkelja e rëndë dhe konsiderohen masat disiplinore ndaj mësimdhënësve (për veprime që nuk janë në përputhje me profesionin e mësimdhënësve).

Përveç aspekteve etike të integritetit dhe respektit për të tjerët, kodi përqendrohet në kërkesat që mësimdhënësit duhet të sillen, flasin dhe vishen siç duhet, dhe të jenë të ndërgjegjshëm për reputacionin e institucionit të tyre arsimor. Kërkesat si këto zakonisht nuk janë në kodet e vendeve nordike, Mbretërisë së Bashkuar dhe Irlandës, por janë të zakonshme në kodet në Evropën Lindore. Kur qeveria e Hungarisë vendosi të përfshijë kërkesa të tilla në një kod për mësimdhënësit në vitin 2015, kjo u pasua nga protestat e sindikatave të mësimdhënësve.¹⁷

Nuk ka dëshmi për ndonjë diskutim të gjerë me palët e interesit që i paraprin miratimit të kodit. Gjatë qarkullimit të kodit, ministria propozoi që autoritetet rajonale dhe lokale dhe shkollat ta publikojnë në faqet e tyre të internetit dhe ta

¹⁷ Hungary Today (2015), "Qeveria hungareze nën presion për kodin e ri të etikës për mësimdhënës", në dispozicion në <http://hungarytoday.hu/news/hungarian-government-fire-new-code-ethics-teachers-73309>.

promovojnë përmes botimeve në media dhe në media sociale. Letra që shoqëronte kodin gjithashtu sugjeroi që vetëdija e mësimitdhënësve për normat që ai parashtroi duhet të ngrihet nëpërmjet diskutimeve në tryeza të rrumbullakëta, seminare dhe konferenca.

Sipas ekspertit që është intervistuar, ka ende pak ndërgjegjësim për normat e kodit mes mësimitdhënësve. Disa shkolla kanë kodet e tyre, dhe disa kanë miratuar kodin model ose pjesë të tij si pjesë të kodit të tyre. Kodi model nuk ka ndryshuar procedurën për trajtimin e shkeljeve të mundshme të etikës së mësimitdhënies - si më parë, raste të tilla diskutohen nga këshilli pedagogjik i shkollës dhe vendimi përfundimtar duhet të miratohet nga drejtori i shkollës nëse ka të bëjë me masa disiplinore (si shkarkimi i mësimitdhënësit).

Eksperti vuri në dukje se shumica e shkollave nuk kanë një kulturë të llogaridhënies të lidhur me sjelljen etike të mësimitdhënësve. Mungesa e një kulture të llogaridhënies çon në keqpërdorimin e instrumenteve që formalisht kanë për qëllim të ruajnë normat profesionale dhe etike. Kështu, një zbulim i kohëve të fundit i rasteve të shumta të ngacmimeve seksuale në një nga shkollat e Moskës zbuloi se kur ankesat u ngritën për herë të parë nga disa nxënës në vitin 2005, administrata e shkollës lëshoi një memorandum, duke u thirrur në etikën e shkollës, i cila formalisht ua ndaloi nxënësve të bëjnë kritika publike për mësimitdhënësit e shkollës.

Praktikat e mira:

- ▶ Në disa shkolla që kanë zhvilluar dhe miratuar kodet e sjelljes së tyre për mësimitdhënësit dhe nxënësit, këto kode përdoren për mbrojtjen e të drejtave të nxënësve dhe mësimitdhënësve. Shkeljet diskutohen në këshillat e mësimitdhënësve ose në kuvendet e përgjithshme (mësimitdhënësit, prindërit dhe përfaqësuesit e nxënësve, dhe ndoshta përfaqësuesit e komunitetit lokal).

Pengesat ndaj zbatimit:

- ▶ mungesa e pronësisë; dokumenti u krijua nga lart poshtë dhe mësimitdhënësit nuk janë gjerësisht të vetëdijshëm për implikimet e tij.¹⁸

¹⁸ Burimet: Модельный кодекс профессиональной этики педагогических работников организаций, осуществляющих образовательную деятельность [Kodi Model i Etikës Profesionale për Punonjësit Pedagogjike të Organizatave që Zbatojnë Aktivitete Arsimore], në dispozicion në www.garant.ru/products/ipo/prime/doc/70490592/#ixzz4KydSqecb. Intervistë me ekspertin kombëtar, 12 shtator 2016.

3.9. Skocia (Mbretëria e Bashkuar)

Parimet etike të pasqyruara në kod: Skocia											
Integriteti	Ndershmëria	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Llogaridhënia	Drejhtësia	Ekuiteti, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësimet personale dhe të sistemeve
X	X	X	X	X	X	X	X	X		X	X

Versioni aktual i Kodit të Profesionalizmit dhe Sjelljes për Mësimdhënësit në Skoci është nga viti 2012. Organizata përgjegjëse për zhvillimin, miratimin dhe përditësimin e kodit është Këshilli i Përgjithshëm i Mësimdhënies për Skocinë (GTCS). Ky është një organ kolegjal, rregullues për profesionin e mësimdhënies, i përbërë nga 37 anëtarë, shumica e të cilëve janë mësimdhënës. Anëtarët e tjerë emërohen nga autoritetet skoceze, universitetet dhe kishat. Kur kodi u përditësua së fundi, u konsultua edhe Parlamenti Rinor Skocez.

Synimet e kodit janë:

- ▶ të përcaktohen parimet kryesore dhe vlerat për mësimdhënësit e regjistruara në Skoci;
- ▶ të deklarohet, jo vetëm për profesionin, por edhe për anëtarët e publikut, standardi i sjelljes dhe kompetencave që pritet prej mësimdhënësve të regjistruar;
- ▶ të sigurohet që kufijtë e sjelljes dhe qëndrimit profesional janë të qarta, si dhe të ruhet besimi publik tek mësimdhënësit.

Kodi përmend, në lidhje me standardet për profesionin e mësimdhënies, standardet e sjelljes dhe etikës së mësimdhënësve, të cilat të gjithë mësimdhënësit e regjistruar pritet t'i respektojnë. Shkeljet e kodit shqyrtohen nga shkolla përkatëse, por ekziston edhe një mekanizëm i ankesave përmes të cilit një rast mund t'i referohet një Paneli të Përshtatshmërisë për Mësimdhënie nën GTCS-në. Ka sanksione që lidhen me shkeljet serioze të kodit, në disa raste deri në humbjen e regjistrimit si mësimdhënës. Megjithatë, dëshmitë sugjerojnë se shumica e mësimdhënësve u përmbahen standardeve të larta të përcaktuara nga kodi: nga rreth 75 000 mësimdhënës të regjistruar, regjistrohen vetëm 200-300 ankesa në vit dhe pak raste meritojnë një shqyrtim më të thellë.

Sipas ekspertit të intervistuar për këtë studim, arsyet pse kodi ka ndikim janë:

- ▶ është realist dhe standardet që përcakton janë ato me të cilat pajtohen shumica e profesionit të mësimdhënies;
- ▶ nuk përpiqet të rregullojë imtësira të sjelljes së mësimdhënësve, por

përcakton çështjet kryesore;

- ▶ nuk është abstrakt, por faktik dhe i dobishëm kur mësimdhënësit vendosin se si të sillen në situata specifike.

Praktikat e mira:

- ▶ Gjatë arsimit fillestar të mësimdhënësve, GTCS siguron që të gjithë mësimdhënësit studentë të mësojnë për kodin dhe standardet (ata flasin me secilin student individual).
- ▶ Kodi referohet gjatë skemës së induksionit për mësimdhënësit e rinj.
- ▶ Kodi dhe standardet rishikohen gjatë "Përditësimit profesional" - një skemë ri-akreditimi për mësimdhënësit, të cilës i nënshtrohen çdo pesë vjet.
- ▶ Paneli i Përshtatshmërisë për Mësimdhënie, i cili shqyrton shkeljet e kodit, është një organ vetë-rregullues profesional, dhe shumica e anëtarëve të tij janë mësimdhënës.
- ▶ Përmbajtja e kodit përmendet gjithashtu në Shqyrtimin Profesional të mësimdhënësve që zhvillohet çdo vit.¹⁹

3.10. Spanja

Administratat arsimore në secilën prej 17 Komuniteteve Autonome Spanjolle (me Ministrinë e Arsimit për Ceuta, Melilla, UNED, UIMP dhe Përtej Detit) janë përgjegjës për çështjet e lidhura me etikën. Një organ teknik, Korpusi i Inspektorëve të Arsimit, kryen funksionin e inspektimit në çdo territor. Sa herë që zbulohet një mosfunksionim etik ose merret një ankesë lidhur me etikën, Inspektorati i Arsimit lëshon një raport, i cili zakonisht rezulton në një zgjidhje administrative nga autoritetet e administratës përkatëse arsimore.

Në anën tjetër, disa organe profesionale si "Konsejo General de los Ilustres Colegios de Doctores y Licenciados en Filosofía y Letras y en Ciencias de España" dhe "Consejo General de Colegios Oficiales de Pedagogos y Psicopedagogos de España" kanë hartuar rekomandime për të gjithë territorin spanjoll.

Këto rekomandime lidhen me etikën e bazuar në detyra profesionale dhe përfshijnë përkushtimet dhe përgjegjësitë që lidhen me:

- ▶ nxënësit
- ▶ familjet e nxënësve dhe tutorët
- ▶ institucionin arsimor
- ▶ kolegët
- ▶ profesionin
- ▶ shoqërinë.
- ▶

¹⁹ Burimet: Këshilli i Përgjithshëm i Mësimdhënies për Skocinë (GTCS), www.gtcs.org.uk/about-gtcs/who-we-are/history-of-GTCS.aspx. GTCS (2012), Kodi i Profesionalizmit dhe Sjelljes, në dispozicion në www.gtcs.org.uk/fitness-to-teach/complaints/copac.aspx. Intervistë me ekspertin kombëtar (ish kreu i arsimit në GTCS), 12 shtator 2016.

Për qëllimet e këtij studimi është analizuar Kodi i Sjelljes për Katalonjën.

Parimet etike të pasqyruara në kod: Katalonja											
Integriteti	Ndershmëria	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Llogaridhënia	Drejtësia	Ekuiteti, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësime personale dhe të sistemeve
X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

Kodi i Sjelljes për Katalonjën u miratua në vitin 2006, dhe që atëherë është rishikuar dy herë. Kodi fillestar u hartua nga Komisioni i Etikës i Kolegjit të Arsimit - Shoqata profesionale e edukatorëve të kualifikuar të Katalonjës, e themeluar në vitin 2002. U shqyrtua dhe u përditësua nga i njëjti organ.

Synimet e kodit janë:

- ▶ të përcaktohen parimet etike në profesionin e mësimitdhënies;
- ▶ të përshkruhen detyrat profesionale të edukatorëve dhe të përcaktohen përgjegjësitë e tyre ndaj njerëzve që edukojnë;
- ▶ të përcaktohen parimet etike të marrëdhëniesve të mësimitdhënësve me profesionistë të tjerë, me organizatat e tyre dhe me shoqërinë.

Kodi përmban referenca specifike për: (a) sjelljet e dëshirueshme (të tilla si puna e mirë ekipore, kolegjaliteti që nuk varet nga hierarkia dhe respektimi i profesionistëve të tjerë të angazhuar në punën me të njëjtët nxënës), dhe (b) sjellje të palejueshme (për shembull plagjiatura). Theksi mbi zhvillimin personal dhe organizativ dhe mësimin e bazuar në hulumtime është veçanërisht i fortë në kod.

Praktikat e mira:

- ▶ Çdo herë që kodi shqyrtohet dhe rishikohet, mësimitdhënësit kanë 30 ditë për të diskutuar versionin e përditësuar.²⁰

²⁰ Burimet: Col-legi de Pedagogos de Catalunya (2013), Codi de Deontologia, available at www.pedagogs.cat/reg.asp?id=1759&c=28&sc=103&i=ca. Col-legi de Pedagogos de Catalunya, www.pedagogs.cat.

3.11. Suedia

Parimet etike të pasqyruara në kod: Suedia											
Integriteti	Ndershmëria	E vërteta	Transparenca	Respekti për të tjerët	Besimi	Llogaridhënia	Drejhtësia	Ekuiteti, drejtësia, drejtësia sociale	Qeverisja demokratike	Arsimi cilësor	Përmirësimet personale dhe të sistemeve
X				X	X	X	X	X		X	X

Në Suedi, të dy sindikatat e mësimdhënësve, Sindikata e Mësimdhënësve dhe Sindikata Kombëtare e Mësimdhënësve, kërkojnë që anëtarët e tyre të jenë në përputhje me Kodin Profesional të Etikës për Mësimdhënësit. Kodi aktual është miratuar në vitin 2006 dhe është përditësuar paksa në vitin 2010.

Si në Finlandë, kodi thekson parimet etike të brendshme të profesionit të mësimdhënies dhe përgjegjësinë e madhe të profesionit:

Si mësimdhënës, ju jeni të detyruar që vazhdimisht të merrni vendime etike në pozicionin tuaj. Kjo vlen jo vetëm në lidhje me nxënësit, prindërit, kolegët dhe menaxhmentin e shkollës, por edhe në çështjet që lidhen me prioritetet e përbajtjes së mësimdhënies, dizajnin e një mjedisi pozitiv dhe zhvillimin e shkollës.

Gjithashtu, si në Finlandë, ndershmëria dhe transparenca nuk janë theksuar veçanërisht në kod, duke u marrë e mirëqenë që mësimdhënësit do të jenë të ndershëm.

Sindikatat e mësimdhënësve vendosin përgjegjësinë për menaxhimin e pajtueshmërisë me kodin në nivelin individual të shkollës.²¹ Megjithatë, ato organizojnë seminare profesionale të etikës për të rritur njohuritë e mësimdhënësve për standardet.

Vetë sindikatat e mësimdhënësve nuk iniciojnë masa disiplinore në rastet e mospërputhjes. Drejtorët, kolegët ose prindërit (ose çdokush tjetër) mund të raportojnë raste individuale tek Inspektorati Shkollor Suedez, i cili pastaj vendos nëse do ta raportojë rastin tek Bordi Disiplinor i Mësimdhënësve.

Bordi është një organ profesional i emëruar nga qeveria; anëtarët e tij duhet të kenë një sfond në punën brenda sistemit parashkollor ose shkollor. Mësimdhënësve që shkelin etikën profesionale mund t'u jepen paralajmërimet ose t'u revokohen licencat e tyre.

²¹ Këto janë dy sindikata të veçanta - Sindikata e Mësimdhënësve ose Lärarförbundet është më e madhja nga të dyja. Sindikata Kombëtare e Mësimdhënësve ose Lärarnas Riksförbundet është më e vogël dhe shërben "vetëm për mësimdhënësit e kualifikuar, këshilltarët e studimit dhe zyrtarët e drejtimit profesional". www.lr.se/omlr/otherlanguages/ otherlanguages/thenationalunionofteachersinsweden.5.7ab87730137ad71e89780001406.html & www.lararforbundet.se/taggar/om-lararforbundet.

Praktikat e mira:

- ▶ Të dy sindikatat e mësimdhënësve organizojnë seminare për Kodin e Etikës për Mësimdhënësit, të cilat përfshijnë pyetje të tilla si: Pse e kemi kodin? Për çfarë, për kë? Si ta përdorim? Si zbatohet në punën e përditshme? Cilat janë dilemat tipike etike profesionale?
- ▶ Sindikata Kombëtare e Mësimdhënësve ofron podkaste dhe materiale të tjera për dilemat aktuale në etikën profesionale të mësimdhënësve nëpërmjet faqes së saj të internetit.²²

²² Burimet: Lärarnas Riksförbund (2006), "Yrkesetik i Vardagen" [Etika në jetën e përditshme], në dispozicion në <http://teachercodes.iiep.unesco.org/teachercodes/codes/Europe/Sweden.pdf>. Lärarnas Riksförbund (2010), "Lärares yrkesetiska principer" [Etika profesionale e mësimdhënësve], në dispozicion në www.lr.se/utvecklingsyrket/yrkesetik/lararesyrkesetiskaprinciper.4.3cb716391262c05111b8000100.html. Yrkesetiska seminarier [seminare të etikës profesionale], në dispozicion në, available at www.lararforbundet.se/artiklar/yrkesetiska-seminarir.

ETHICS

4. Praktikave të mira

Ky seksion i studimit përmbledh shembujt e praktikave të suksesshme në lidhje me zhvillimin dhe zbatimin e kodeve të sjelljes për mësimdhënësit.

Siç mund të shihet nga rastet studimore në seksionin e mëparshëm, zbatimi i suksesshëm i kodeve të sjelljes është i lidhur ngushtë me mënyrën si zhvillohet dhe shpërndahet kodi dhe me masën në të cilën është i orientuar drejt përvojave dhe rrethanave reale të profesionit të mësimdhënies. Prandaj, grupi i parë i praktikave të suksesshme lidhet me zhvillimin dhe shpërndarjen e kodit.

Përfshirja e palëve të interesit në zhvillimin e kodeve të mësimdhënësve

Shembujt e kodeve të suksesshme nga vende të tilla si Finlanda, Irlanda dhe Skocia janë të gjitha të lidhura me parimin se kodi është zhvilluar nga "mësimdhënësit për mësimdhënësit" dhe është kuruar nga një organ që është i lidhur ngushtë me profesionin e mësimdhënies.²³ Kështu, si në Irlandë ashtu edhe në Skoci, kodet janë zhvilluar nga këshilla të mësimdhënies, të cilat përbëhen kryesisht nga mësimdhënësit ose ish-mësimdhënësit. Në Katalonjë, kodi zhvillohet nga Kolegji i Edukatorëve, i cili është një organ profesional për mësimdhënësit dhe edukatorët e kualifikuar, i ngjashëm me një këshill të mësimdhënies. Në Skoci, Këshilli i Mësimdhënies përfshin edhe përfaqësues të autoriteteve, universiteteve dhe kishave. Në Finlandë, Komiteti Etik që është përgjegjës për zhvillimin dhe përditësimin e kodit nuk përbëhet kryesisht nga mësimdhënësit, por nga profesorët universitarë dhe autoritetet e tjera etike (për shembull një pastor), por kodi që prodhon duhet të pranohet nga Sindikata e Arsimit.

Palët e tjera të interesit janë konsultuar gjatë zhvillimit dhe përditësimit të kodit. Për shembull, në Skoci, Këshilli Kombëtar i Prindërve, Këshilli Mësimdhënës-Prindër dhe Parlamenti Rinor i Skocisë u konsultuan gjatë shqyrtimit dhe përditësimit të kodit. Në Irlandë, dy këshillat e prindërve - Fillor dhe Pas-Fillor - u konsultuan kur u zhvillua dhe u rishikua kodi në vitin 2007 dhe 2012 respektivisht.

Integrimi i aktiviteteve të shpërndarjes me arsimimin, trajnimin dhe shqyrtimin profesional të mësimdhënësve

Në vendet ku kodi nuk shihet thjesht si një standard aspirues, por edhe si një grup

²³ Nga intervista me ekspertin irlandez.

parimesh udhëzuese të lidhura realisht me punën e mësimdhënësve, theksi vihet në njohjen e mësimdhënësve me kodin gjatë gjithë karrierës së tyre profesionale. Në mënyrë ideale, angazhimi me kodin duhet të ndodhë në disa faza të shtigjeve të zhvillimit profesional të mësimdhënësve: në Finlandë, Irlandë, Maltë dhe Skoci, mësimdhënësit njihen me kodin gjatë mësimit fillestar të mësimdhënësve, induksionit dhe zhvillimit të vazhdueshëm profesional. Në Skoci, kodi përdoret gjithashtu si një referencë në shqyrtimet profesionale të mësimdhënësve. Disa vende theksojnë njohjen me kodin gjatë fazave specifike të karrierës profesionale të mësimdhënësit: në Azerbajxhan, për shembull, ekziston një kurs i veçantë për Kodin e Etikës të Mësimdhënësve në institutin përgjegjës për zhvillimin e vazhdueshëm profesional.

Punëtoritë praktike dhe seminarët mbahen për mësimdhënësit me përfshirjen e organeve profesionale përgjegjëse për kodin e sjelljes

Kryerja e punëtorive dhe seminarëve trajnuese në shkolla ose në qendrat lokale/rajonale, dhe komunikimi me mësimdhënësit në mjedisin e tyre të përditshëm të punës duket të jetë një praktikë e përdorur gjerësisht për ngritjen e vetëdijes për parimet dhe çështjet e adresuara nga kodet e sjelljes ose etikës. Për shembull, në Maltë, përfaqësuesit e Këshillit për Profesionin e Mësimdhënies ftohen në shkolla ku paraqesin kodin dhe diskutojnë me mësimdhënësit për çështjet etike që janë veçanërisht të rëndësishme në atë shkollë të veçantë. Gjatë tre viteve të kaluara, këshilli ka realizuar mbi 20 seanca të zhvillimit profesional për kodin në shkollat individuale. Në Irlandë, Rrjeti i Mësimdhënësve të Shkollave Fillore organizoi punëtori për kodin me përfshirjen e këshillit të mësimdhënies. Në Shqipëri, zbatimi i kodit u mbështet nga trajnime të gjera të ofruara nga OJQ-të në rajone të ndryshme të vendit, të cilat u koordinuan me drejtoritë rajonale të arsimit.

Procedurat adekuate disiplinore

Përkundër njohjes se sanksionet nuk duhet të jenë mjeti primar i zbatimit të kodeve të sjelljes, disa vende ofrojnë mundësinë e parashtrimt të ankesës ndaj mësimdhënësve ose mjeteve të tjera për shqyrtimin e sjelljes profesionale, procedura komplekse të hetimit dhe sanksione të ashpra në rastet e shkeljeve serioze. Në Shqipëri, Angli, Irlandë, Maltë, Skoci dhe gjetkë, shkeljet serioze mund të çojnë në përjashtim të përkohshëm ose të përhershëm nga profesioni i mësimdhënies. Për më tepër, mundësia për të paraqitur ankesa për shkelje serioze dhe për t'i shqyrtuar në një procedurë të drejtë nga një organ i respektuar, u ofron të gjithë individëve të interesuar një shans jo vetëm për të mbrojtur veten, por përgjithësisht edhe për të kontribuar në ruajtjen e standardeve të larta profesionale në shkolla.

Shqyrtimet e rregullta të kodit

Disa nga vendet e mbuluara i kanë shqyrtuar kohët e fundit kodet e tyre (Anglia, Finlanda, Irlanda, Malta dhe Skocia), që është një dëshmi direkte se kodet janë instrumente praktike dhe jo deklarata me qëllim thjesht formal. Kohët e fundit, Malta shtoi dispozita lidhur me mediat sociale dhe tutorimet private. Shembulli i Irlandës gjithashtu tregon se edhe natyra e përgjithshme e kodit mund të ndryshojë me kalimin e kohës (në këtë rast nga aspirues në më tepër rregullator). Në këto vende, evoluimi i kodeve jo vetëm që ka lejuar të reagohet ndaj ndryshimit të mjedisit, por ka lejuar edhe rregullime për të siguruar shkallën më të madhe të dobisë për profesionin dhe zbatimin.

Orgaanet profesionale që ofrojnë konsultime dhe udhëzime për zbatimin e kodit

Një shembull specifik i praktikës së mirë është roli i Komitetit Etik në Finlandë, i cili jep mendime për çështje të caktuara etike për mësimdhënësit, kur ato lindin. Kjo është një metodë e rëndësishme për të mbështetur mësimdhënësit, sepse ofron udhëzime të zgjeruara që zakonisht nuk mund të përfshihen në tekstin e një kodi. Udhëzimi i tillë jep arsye për t'u përqendruar në çështje të veçanta, shqyrton aspekte të ndryshme të problemeve të përzgjedhura (për shembull, arsyet pse zgjidhja e problemeve është sfiduese dhe cilat do të jenë pasojat nëse problemi mbetet i pazgjidhur) dhe përshkruan se çfarë duhet të bëhet. Udhëzimi është një mjet fleksibël për të reaguar dhe propozuar zgjidhje për çështjet aktuale. Një mjet i ngjashëm dhe i rëndësishëm i mbështetjes - i përbashkët për kodet e sjelljes në përgjithësi, por jo aq shumë në rastet e mbuluara - jep udhëzime për individët që kryejnë hetime, siç bën Këshilli për Mësimdhënien në Maltë.

5. Sfidat dhe hendekët

Ky seksion ofron një pasqyrë të shkurtër të sfidave dhe hendekëve në zhvillimin dhe zbatimin e kodeve të sjelljes për mësimdhënësit.

Një kod që nuk është ngulitur në kulturën profesionale

Kur zhvillohet një kod sjelljeje ose etike për mësimdhënësit dhe një kornizë politike për zbatimin e tij, një nga sfidat kryesore është lidhja e kodit me kulturën e komunitetit të mësimdhënies. Dihet nga teoria kulturore se kulturat profesionale dallojnë shumë në vende dhe rajone të ndryshme. Zhvillimi historik i profesionit të mësimdhënies dhe mjediseve institucionale në të cilat operon kanë qenë shumë të ndryshme në Shqipëri dhe Skoci, në Finlandë dhe në Rusi - çka çon në një kulturë të ndryshme profesionale. Si rezultat, kodet e sjelljes për mësimdhënësit të miratuara nga qeveritë qendrore në përputhje me prirjen ndërkombëtare nganjëherë shkojnë kundër inercisë dhe mungesës së interesit mes profesionistëve të mësimdhënies, veçanërisht nëse korniza politike për zbatimin nuk është e përfshirë në kulturën profesionale ose nuk diskutohet gjerësisht me komunitetin profesional. Ky është rasti, për shembull, me kodet e sjelljes të miratuara nga shumë qeveri në vitet 2012-15; për shembull, Azerbajxhani, Hungaria, Republika e Moldavisë dhe Federata Ruse.

Mungesa e pronësisë

Kodet e krijuara nga qeveritë qendrore dhe të komunikuar me shkollat dhe mësimdhënësit përmes kanaleve zyrtare kanë tendencë të jenë preskriptive. Ato përqendrohen më shumë në detyrat e jashtme të mësimdhënësve ndaj shtetit dhe institucionit arsimor, dhe më pak në vlerat e brendshme etike të profesionit, siç janë integriteti, llogaridhënia dhe kujdesi për nxënësit dhe cilësia e arsimit të tyre.

Si rezultat, ekziston një mungesë e dukshme e pronësisë së kodit mes profesionistëve të mësimdhënies: mësimdhënësit nuk identifikohen me parimet e kodit në punën e tyre të përditshme dhe respektimin e standardeve të tij nuk e shohin si pjesë të misionit të tyre. Për më tepër, disa pika në kodet e qeverisë mund të jenë kundër vetë-perceptimit të pavarësisë dhe vetë-rregullimit brenda profesionit, dhe kështu mund të shkaktojnë protesta, të tilla si ato në Hungari në 2015.

Mënyra më e qartë për të kapërcyer mungesën e pronësisë është të sigurohet përfshirja e palëve të interesit në zhvillimin, shqyrtimin dhe përditësimin e kodit, si

dhe të lidhet shpërndarja dhe ndërgjegjësimi me aktivitetet e zhvillimit profesional për mësimdhënësit. Bashkëpunimi ndërmjet organeve të ndryshme të politikave dhe akterëve të arsimit është vendimtar që këto strategji të jenë të suksesshme.

Mungesa e një kornize të qartë zbatimi

Edhe kodet preskriptive (siç janë ato të miratuara nga qeveritë qendrore) disa herë nuk kanë një kornizë të qartë të politikave për zbatimin, që është një tipar kyç i kodeve rregullatore që funksionojnë mirë (për shembull, në Angli, Irlandë dhe Skoci).

Kornizat e zbatimit të bazuara vetëm në instrumentet ligjore që rregullojnë shkeljet e rënda të sjelljes profesionale (për shembull, të drejtën administrative ose penale) nuk kanë të ngjarë të jenë efektive në promovimin e sjelljes profesionale etike në mbarë profesionin e mësimdhënies. Kornizat specifike të zbatimit dhe organet profesionale të krijuara për të rregulluar profesionin e mësimdhënies ka të ngjarë të jenë më efektive.

Rregullat pa deklaratat e vlerave aspiruese

Disa kode kryesisht përmbajnë rregulla që duhen përmbushur, duke caktuar një prioritet relativisht më të ulët në formimin e vlerave të mësimdhënësve ose në aspekte aspiruese. Kështu është rasti në Angli, për shembull. Teksa studimi nuk ka gjetur dëshmi të paefektshmërisë në zbatimin e kodit, do të nevojitet një shqyrtim më nga afër për të parë nëse kodet e tilla arrijnë përvetësim optimal të vlerave më të gjera në komunitetin profesional. Duhet të kihet parasysh se pajtueshmëria me rregullat është e rëndësishme, por vetëm rregullat nuk e promovojnë në mënyrë të mjaftueshme gjykimin e bazuar mbi vlerën dhe mendimin e nevojshëm strategjik.²⁴

²⁴ Whitton H. (2009), "Përtej kodit të sjelljes: ndërtimi i kompetencës etike në zyrtarët publikë", U4 Brief, Nr. 2, në dispozicion në www.u4.no/publications/beyond-the-code-of-conduct-building-ethical-competence-in-public-officials/

6. Mësime të nxjerra dhe rekomandimet

Ky seksion përmbledh gjetjet kryesore dhe mësimet e nxjerra nga ky studim, si dhe propozon rekomandimet fillestare të bazuara në to.

Zhvillimi me pjesëmarrje dhe shqyrtimi i kodeve të sjelljes/etikës

Kodet e sjelljes/etikës për mësimdhënësit janë më të lidhura me jetën reale dhe ka të ngjarë të kenë më shumë ndikim nëse ato zhvillohen ose rishikohen me përfshirje substanciale nga komuniteti profesional. Ky përfshirje mund të marrë formën e konsultimeve, grupeve të punës, komiteteve, ose miratimit nga organet profesionale si këshillat e mësimdhënies, dhe punëtoritë ose seminarët që i njohin mësimdhënësit me draft versionet e kodit dhe i ftojnë në debate.

Qasja me pjesëmarrje ndihmon për të shmangur mungesën e relevancës, si dhe për të siguruar që kodet të jenë të përfshira në kulturën e komunitetit të mësimdhënies. Duhet të inkurajohet pjesëmarrja e akterëve të arsimit në zhvillimin dhe shqyrtimin e kodeve të sjelljes/etikës, në mënyrë që të krijojnë një ndjenjë të pronësisë dhe përgjegjësisë për kodin.

Kodet relevante dhe të ngulitura në kulturë

Vlerat dhe parimet e profesionit të mësimdhënies të pasqyruara në kode ndryshojnë shumë mes vendeve. Megjithatë, kodet duket se kanë më shumë ndikim në vendet ku përmbajtja e tyre është e lidhur ngushtë me kulturën profesionale të mësimdhënësve. Për shembull, një kod aspirues që përmban vetëm parime udhëzuese dhe synon drejt një ndjenje të lartë të përgjegjësisë profesionale dhe ndërgjegjësimit të vetvetes, përshtatet mirë me traditat e profesionit të mësimdhënies në Finlandë, ku, sipas ekspertit kombëtar, "mësimdhënësit janë shumë autonomë dhe u jepet shumë liri në punën e tyre".

Në një sistem që rregullisht monitoron punën e mësimdhënësve dhe shkollave (për shembull, Anglia), kodi është më rregullator, duke dhënë udhëzime të qarta mbi të cilat mund të vlerësohet sjellja profesionale e një mësimdhënësi.

Në të njëjtën kohë, siç theksohet nga eksperti skocez, duhet të shmanget një shkallë e tepruar e detajeve paraprake edhe në një kod rregullator - ai duhet të mbetet i thjeshtë dhe i qartë, në mënyrë që të jetë i kuptueshëm dhe relevant për të gjithë mësimdhënësit. Përmbajtja e kodit të sjelljes ose etikës për mësimdhënësit

duhet të përshtatet me kulturën profesionale të komunitetit arsimor në një vend të caktuar, të përputhet me mjedisin e politikave brenda të cilit veprojnë mësimgdhënesit dhe shkollat, sidhe të jetë e qasshme dhe relevante për të gjithë mësimgdhënesit.

Zbatimi i lidhur me shtigjet e zhvillimit profesional

Vendet ku kodet kanë më shumë ndikim, sipas ekspertëve, janë ato në të cilat metodat e shpërndarjes dhe ngritja e vetëdijes për kodin dhe përmbajtjen e tij janë të lidhura ngushtë me shtigjet e zhvillimit profesional të mësimgdhënesve. Njohja e mësimgdhënesve me kodin gjatë mësimit fillestar të mësimgdhënesve, gjatë induksionit dhe gjatë zhvillimit të vazhdueshëm profesional, dhe përdorimi i kodit për shqyrtime profesionale të mësimgdhënesve (kur është relevant) siguron që kodi është element i gjallë në jetën e profesionit të mësimgdhënesies dhe se ai informon praktikën e profesionit. Zbatimi i kodit të sjelljes ose etikës për mësimgdhënesit duhet të përfshijë ngritjen e vetëdijes dhe trajnimin, i cili duhet të lidhet me fazat e ndryshme të shtigjeve të zhvillimit profesional të mësimgdhënesve, duke filluar me arsimin fillestar të mësimgdhënesve dhe duke vazhduar me induksionin dhe zhvillimin e vazhdueshëm profesional. Duhet të ndahen burimet dhe koha e duhur për këtë qëllim.

Hetime të drejta dhe të paanshme nga një organ profesional për shkeljet e kodit

Disa rekomandimet dalin nga analiza e hetimeve etike dhe procedurave disiplinore. Shkeljet më pak serioze të kodeve trajtohen më mirë në nivel shkolle; me fjalë të tjera, në nivelin më të afërt me praktikën e mësimgdhënesve. Nëse shkolla apo organi profesional, organet kolektive dhe gjithëpërfshirëse - komitetet, panelet dhe këshillat (për shembull, me pjesëmarrjen e prindërve, nxënësve dhe personave të zakonshëm), duhet të kryejnë shqyrtimin fillestar të shkeljeve potencialisht serioze.

Një organ i tillë kolektiv dhe përfshirës siguron që jo vetëm vetë kodi, por edhe zbatimi i tij pasqyron vlerat dhe parimet e përbashkëta të profesionit të mësimgdhënesies dhe komunitetit më të gjerë të arsimit. Sidomos kur hetimi mund të sjellë pasoja të rënda ligjore për mësimgdhënesin, vendimi përfundimtar duhet të merret nga zyrtarët e autorizuar (drejtori, zyrtari i ministrisë, bordi i këshillit të mësimgdhënesies) në bazë të mendimit të organit kolektiv. Dhe vendime të tilla duhet t'i nënshtrohen shqyrtimit gjyqësor nëse kundërshtohen. Mundësia e fundit është thelbësore për të siguruar që procesi dhe vendimi të jenë të paanshëm, të drejtë dhe të bazuar.

Rishikimi i rregullt dhe përditësimi i kodeve

Si rregull, kodet duhet të shqyrtohen dhe ndryshohen për të pasqyruar ndryshimet në mjedisin e arsimit. Nëse kodi kombëtar do të shqyrtohet, duhet të hartohet një proces gjithëpërfshirës i shqyrtimit. Prosesi mund të fillojë me një seri diskutimesh në të cilat mësimitdhënësit dhe individët e tjerë të interesuar diskutojnë kodin dhe sfidat e reja që versioni i rishikuar mund të ndihmojë të zgjidhen. Bazuar në konkluzionet e diskutimit, një organ i autorizuar e ri-boton kodin.

Një proces i ngjashëm duhet të ndodhë në vendet me kode model që shërbejnë si mostra për shkolla specifike. Në shkollatme kodet e tyre, procesi i shqyrtimit duhet të jetë më i thjeshtë, por duhet të jetë gjithëpërfshirës dhe diskutues. Ku shqyrtimi dhe përditësimi i kodit nuk ka qenë një praktikë e rregullt, është e këshillueshme të institucionalizohet procesi, me një ushtrim të detyrueshëm të shqyrtimit që do të mbahet të paktën një herë pas një numri të caktuar vitesh.

Konsultimi dhe udhëzimi

Dëshmitë nga disa vende të përfshira në këtë studim sugjerojnë se organet profesionale përgjegjëse për kodet e sjelljes/etikës mund të ofrojnë konsultime dhe udhëzime të vazhdueshme për mësimitdhënësit për çështjet etike. Kjo bën të mundur që të përqendrohemi në çështjet etike me rëndësi të veçantë në një moment të caktuar në kohë dhe të mbështesim mësimitdhënësit duke shpjeguar ose diskutuar mënyrat më të mira për zgjidhjen e dilemave profesionale që nuk trajtohen drejtpërdrejt në kod. Udhëzimi i vazhdueshëm nga organet profesionale përgjegjëse për kodin, qoftë përmes punëtorive, konsultimeve dhe aranzhimeve të tjera ballë për ballë, ose nëpërmjet faqeve të internetit dhe mediave sociale, është një mënyrë e mirë për të mbështetur mësimitdhënësit në zbatimin e kodit.

7. PËRFUNDIME

Siç u theksua në hyrje, kodet e sjelljes/etikës janë shprehje e vlerave dhe parimeve të profesionit të mësimdhënies. Ato mund të shërbejnë për të forcuar etikën e profesionit; për shembull, duke parandaluar rrezikun që nxënësit të ekspozohen ndaj diskriminimit, ngacmimeve dhe sjelljeve të tjera të pahijshme. Kodet dhe masat për zbatimin e tyre mund të udhëzojnë, mbështesin dhe t'i socializojnë profesionalisht mësimdhënësit. Kodet mund të jenë gjithashtu mjete rregullatore, duke përshkruar standardet e sjelljes të mbështetura shpesh nga sanksionet disiplinore të vendosura ligjërisht për shkelje të rënda të kodit. Kodet janë gjithashtu një mjet për të komunikuar standardet e profesionit me komunitetin e arsimit dhe shoqërinë në përgjithësi.

Në disa vende, kodet u shërbejnë të gjitha këtyre qëllimeve. Diku tjetër, arritjet janë pak a shumë të pjesshme ose mungojnë plotësisht. Gjithsesi, në përgjithësi studimi përmban dëshmi të një sërë përfitimesh që kodet kanë ndihmuar për të sjellë.

Përfitimi themelor që mund të pritët nga çdo kod është se mësimdhënësit janë në dijeni të kërkesave të tij dhe i respektojnë ato. Këto efekte janë ndoshta më të besueshme në vendet ku standardet e përshtatshme të sjelljes tashmë janë ngulitur fort në profesion dhe sjellja e vetëm disa individëve shkakton shqetësime. Kodet ndihmojnë në forcimin e parimeve të profesionalizmit dhe përgjegjësisë, si dhe të parimeve të tjera të rëndësishme siç janë ndershmëria, veçanërisht në vendet ku ngrihen mbi një kulturë të fortë profesionale ekzistuese.

Promovimi pozitiv i parimeve dhe vlerave të përfshira në kod, i kombinuar me udhëzime praktike se si të zbatohen këto parime në jetën reale, ka të ngjarë të jetë efektiv në vendet me shkallë më të lartë vetëdijesimi në profesionin e mësimdhënies (si p.sh. ku ekzistojnë organe profesionale vetë-rregulluese). Kjo është arsyeja pse nxitja e zhvillimit të një kulture profesionale mes mësimdhënësve është një shqetësim parësor; kjo mund të bazohet në instrumente të tjera përveç kodit, për vetë-rregullim të mëtejshëm profesional dhe vetë-ndërgjegjësim individual.

Varësisht nga mjedisi i veçantë, ndërgjegjësimi dhe pajtueshmëria arrijnë qëllime të ndryshme specifike. Në një vend qëllimi është më i përqendruar në të nxëniet e nxënësve sesa në nevojat e mësimdhënësve. Ndërrime të tilla ndryshojnë pozitivisht marrëdhënien mes mësimdhënësve dhe nxënësve, dhe mes mësimdhënësve dhe prindërve. Në një rast tjetër, kodet kanë ndihmuar për të mbrojtur të drejtat e nxënësve dhe mësimdhënësve dhe për t'i parashtruar shkeljet e etikës profesionale për hetim të drejtë dhe diskutime brenda shkollave. Kodet realiste dhe faktike janë dëshmuar praktikisht të dobishëm në udhëzimin e mësimdhënësve lidhur me sjelljen korrekte në situata specifike.

Mënyra më e mirë për të siguruar që kodet të mbeten relevante për komunitetin profesional është angazhimi i akterëve në zhvillimin e kodit dhe lidhja e shpërndarjes dhe zbatimit të kodit me shtigjet e zhvillimit profesional të mësimdhënësve. Shqyrtimi dhe përditësimi i rregullt i kodit janë të nevojshëm për të pasqyruar ndryshimet në mjedisin e arsimit.

Agjentët e shitjes për publikimet e Këshillit të Evropës

BELGJIKË

La Librairie Européenne -
Libraria Evropiane Rue de
l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES Tel.: +
32 (0)2 231 04 35
Fax: + 32 (0)2 735 08 60
E-mail: info@libeurop.eu
http://www.libeurop.be

Jean De Lannoy/DL Services c/o
Michot Warehouses Bergense
steenweg 77 Chaussée de Mons
BE-1600 SINT PIETERS LEEUW
Fax: + 32 (0)2 706 52 27
E-mail: jean.de.lannoy@dl-servi.com
http://www.jean-de-lannoy.be

BOSNJA DHE HERCEGOVINA

Robert's Plus d.o.o.
Marka Marulića 2/V BA-
71000 SARAJEVO Tel.: +
387 33 640 818
Fax: + 387 33 640 818
E-mail: robertsplus@bih.net.ba

KANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.
22-1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1 Tel.:
+ 1 613 745 2665
Fax: + 1 613 745 7660
Tel. falas: (866) 767-6766
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
http://www.renoufbooks.com

KROACI

Robert's Plus d.o.o.
Marasovićevo 67 HR-
21000 SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Fax: + 385 21 315 804
E-mail: robertsplus@robertsplus.hr

REPUBLIKA E ÇEKE

Suweco CZ, s.r.o.
Klečakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: + 420 2 424 59 204
Fax: + 420 2 848 21 646
E-mail: import@suweco.cz
http://www.suweco.cz

DANIMARKË

GAD
Vimmelskaftet 32
DK-1161 KØBENHAVN K
Tel.: + 45 77 66 60 00
Fax: + 45 77 66 60 01
E-mail: reception@gad.dk
http://www.gad.dk

FINLANDE

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: + 358 (0)9 121 4430
Fax: + 358 (0)9 121 4242
E-mail: akatilaus@akateeminen.com
http://www.akateeminen.com

FRANCË

Ju lutemi kontaktoni direkt /
Merci de contacter directement
Council of Europe Publishing
Éditions du Conseil de l'Europe
F-67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81
Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10
E-mail: publishing@coe.int
http://book.coe.int

Librairie Kléber
1, rue des Francs-Bourgeois
F-67000 STRASBOURG Tel.:
+ 33 (0)3 88 15 78 88
Fax: + 33 (0)3 88 15 78 80
E-mail: librairie-kleber@coe.int
http://www.librairie-kleber.com

GREQI

Librairie Kauffmann s.a.
Stadiou 28
GR-105 64 ATHINAI
Tel.: + 30 210 32 55 321
Fax: + 30 210 32 30 320
E-mail: ord@otenet.gr
http://www.kauffmann.gr

HUNGARI

Euro Info Service
Pannónia u. 58.
PF. 1039
HU-1136 BUDAPEST
Tel.: + 36 1 329 2170
Fax: + 36 1 349 2053
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
http://www.euroinfo.hu

ITALI

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1 IT-
50125 FIRENZE
Tel.: + 39 0556 483215
Fax: + 39 0556 41257
E-mail: licosa@licosa.com
http://www.licosa.com

NORVEGJI

Akademika
Postboks 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tel.: + 47 2 218 8100
Fax: + 47 2 218 8103
E-mail: support@akademika.no
http://www.akademika.no

POLONI

Ars Polona JSC
25 Obroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA Tel.: +
48 (0)22 509 86 00
Fax: + 48 (0)22 509 86 10
E-mail: arspolona@arspolona.com.pl
http://www.arspolona.com.pl

PORTUGALI

Marka Lda
Rua dos Correeiros 61-3
PT-1100-162 LISBOW Tel.:
351 21 3224040
Fax: 351 21 3224044
E-mail: apoio.clientes@marka.pt
www.marka.pt

FEDERATA RUSE

Ves Mir
17b, Butlerova ul. - Office 338
RU-117342 MOSCOW Tel.:
+ 7 495 739 0971
Fax: + 7 495 739 0971
E-mail: orders@vesmirbooks.ru
http://www.vesmirbooks.ru

ZVICËR

Planetis Sàrl
16, chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: + 41 22 366 51 77
Fax: + 41 22 366 51 78
E-mail: info@planetis.ch

TAJVAN

Tycoon Information Inc.
5th Floor, No. 500, Chang-Chun Road
Taipei, Taiwan
Tel.: 886-2-8712 8886
Fax: 886-2-8712 4747, 8712 4777
E-mail: info@tycoon-info.com.tw
orders@tycoon-info.com.tw

MBRETËRI E BASHKUAR

The Stationery Office Ltd PO
Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN Tel.: +
44 (0)870 600 5522
Fax: + 44 (0)870 600 5533
E-mail: book.enquiries@tso.co.uk
http://www.tsoshop.co.uk

SHTETET E BASHKUARA DHE

KANADA

Manhattan Publishing Co
670 White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY Tel.:
+ 1 914 472 4650
Fax: + 1 914 472 4316
E-mail: coe@manhattanpublishing.com
http://www.manhattanpublishing.com

Botimet e Këshillit të Evropës

F-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: publishing@coe.int – Website: http://book.coe.int

Bazuar në parimet etike të identifikuar në vëllimet e mëparshme të serive ETINED, ky studim ofron një pasqyrë të situatës aktuale në Evropë në lidhje me përdorimin, zbatimin dhe ndikimi e kodeve të sjelljes për mësimdhënësit e shkollave. Dokumenti propozon një analizë të thelluar të përmbajtjes, kornizës së politikave, shpërndarjes dhe ndikimit të kodeve të përzgjedhura të sjelljes nga disa vende. Studimi vlerëson hendekët dhe sfidat, por gjithashtu propozon shembuj të praktikës së mirë me qëllim të identifikimit të udhëzimeve dhe rekomandimeve mbi parimet etike në arsim që do të ndiqen në nivel evropian. Qëllimi i platformës ETINED është të kontribuojë në zhvillimin e një kulture të demokracisë dhe pjesëmarrjes, bazuar në etikën, transparencën dhe integritetin. Ajo mbron idenë se arsimi cilësor mund të arrihet dhe korrupsioni të frenohet në mënyrë efektive vetëm nëse të gjithë sektorët përkatës të shoqërisë përkushtohen plotësisht ndaj parimeve themelore etike për jetën publike dhe profesionale, në vend që të mbështeten vetëm në masat rregullatore dhe metodologjike nga lart-poshtë. Korrupsioni duhet të luftohet përmes normave dhe strukturave ligjore, por kjo nuk është e mjaftueshme. Duhet gjithashtu të konsiderohet i papranueshëm nga të gjithë akterët dhe publiku në përgjithësi.

Ky dokument është përkthyer dhe publikuar me fonde të programit të përbashkët të Bashkimit Evropian dhe Këshillit të Evropës. Qëndrimet e shprehura nuk mund të reflektojnë në asnjë mënyrë opinionin zyrtar të Unionit Evropian

ALB

www.coe.int

Këshilli i Evropës është organizata udhëheqëse e kontinentit për të drejtat e njeriut. Ajo përbëhet nga 47 shtete anëtare, 28 prej të cilave janë anëtare të Bashkimit Evropian. Të gjitha shtetet anëtare të Këshillit të Evropës kanë nënshkruar Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut, një traktat i projektuar për të mbrojtur të drejtat e njeriut, demokracinë dhe sundimin e ligjit. Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut mbikëqyr zbatimin e Konventës në shtetet anëtare.

Horizontal Facility for Western Balkans and Turkey

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe